MUNSKÄNKARNA BOLLNÄS · 28 NOVEMBER 2026

Från Andernas toppar till Kapstadens sluttningar

Tre druvor från Bordeaux och deras nya hem i Argentina och Sydafrika

Provningsledare Markus Nilsson · Viner från Philipson Söderberg

VINKOLL

MUNSKÄNKARNA

VÄLKOMNA

Välkomna, och tack för att jag får komma till Bollnäs!

Sex glas och tre druvor, från Andernas höjder till havet vid Kap. Vi provar längs vägen och avslöjar vinerna efter hand.

Markus Nilsson

Kvällens provningsledare

- WSET-utbildad sommelier
- Ledamot i Munskänkarnas riksstyrelse, ansvarig för kommunikation
- Kursledare på Munskänkarnas kurser, nivå 1 och 2
- Grundare av Vinkoll: provningar, vinresor och vintips
- Har lett vinresor till Sydafrika

MUNSKÄNKARNA

SYDAMERIKA

Vinet kom med conquistadorerna

1532

Brasilien. Portugiserna tar med de första vinstockarna.

1539

Peru. Första vingården. Inom 25 år finns 40 000 hektar.

1554

Chile. Spanjorerna planterar i Centraldalen.

1556

Argentina. Sticklingar från Chile korsar Anderna.

1620-tal

Uruguay. Jesuiterna kommer sist.

Vin behövdes till mässan, men lika mycket som mat, medicin och nöje. På 1600-talet försökte Spanien bromsa vinodlingen i kolonierna för att skydda sitt eget vin. Chile struntade i förbudet.

VINKOLL

I KVÄLL

Tre druvor från Bordeaux, två nya hem

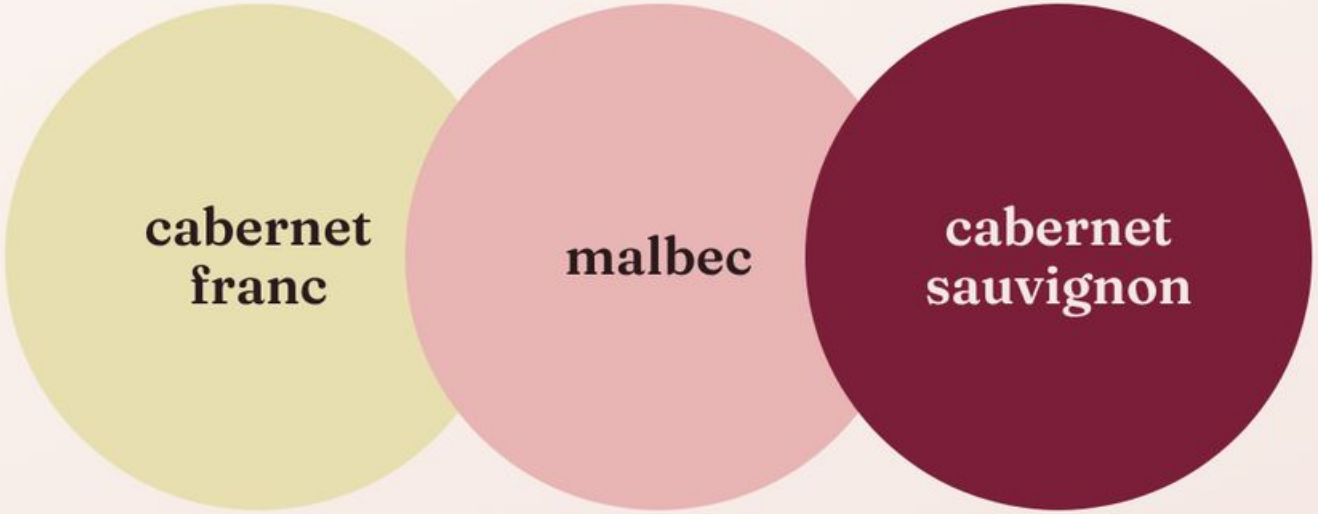

GLAS 1 GLAS 2 OCH 3 GLAS 4 OCH 5

Sex glas, tre från Argentina och tre från Sydafrika. Två gånger möter en gårds enklare vin dess toppvin. Glas 6 blandar alla tre druvorna, och sist röstar vi fram kvällens favorit.

SYDAMERIKA IDAG

Fyra länder, fyra signaturer

Argentina	malbec	**10,9 milj. hl**
Chile	carmenère	**9,3 milj. hl**
Brasilien	mousserande	**2,7 milj. hl**
Uruguay	tannat	

Vinproduktion 2024 enligt OIV. Argentina är störst på södra halvklotet och femte störst i världen.

ARGENTINA

Vin i öknen vid Andernas fot

Halvöken med kalla, torra vintrar och varma somrar. Smältvatten från Anderna bevattnar vingårdarna.

200 000	hektar vinodlingar, 2024
71 %	av arealen ligger i Mendoza
1 av 4	hektar är malbec
Nr 5	i världen, efter Italien, Frankrike, Spanien och USA

SVENSK JÄMFÖRELSE

Hur högt är 1 300 meter?

Glas 1 växer nästan lika högt som Åreskutans topp.

VINKOLL

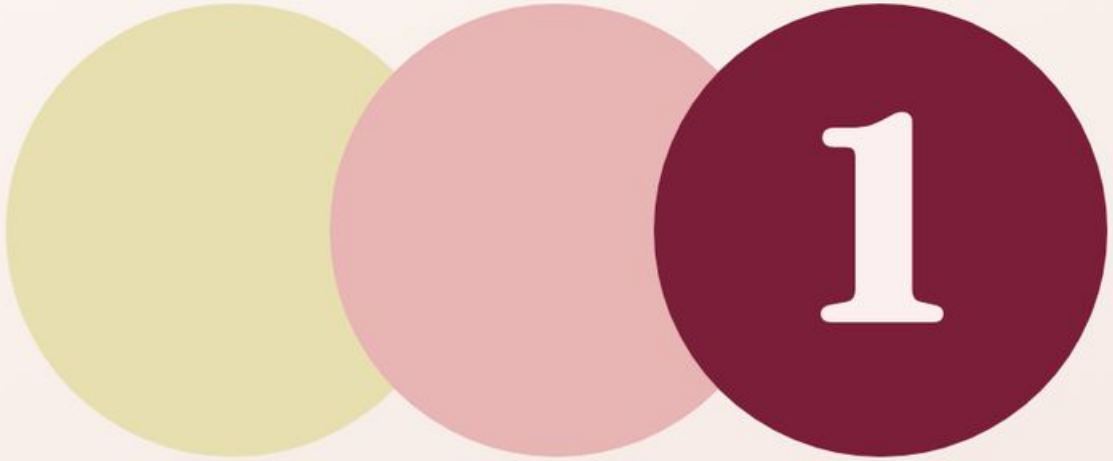

GLAS 1

Titta · Dofta · Smaka

Grönt, kryddigt eller bärigt?

GLAS 1 · ARGENTINA · CABERNET FRANC

Andillian Cabernet Franc

La Coste de los Andes · IG Los Chacayes, Uco Valley

129 kr · privatimport

nr 9515901 · slutsåld

Provence möter Anderna: Château La Coste står bakom projektet. Kalla nätter på 1 300 meter håller kvar syran.

DRUVA
Cabernet franc

HÖJD
1 300 m, Los Chacayes

EK
Ett halvår på franska fat

DOFT
Svarta vinbär, skogshallon, viol och örter

1

VINKOLL

VINKOLL

DRUVAN I GLAS 1

Cabernet franc

Baskien
ursprung enligt DNA, sedan Bordeaux och Loire

56 000
hektar i världen, drygt hälften i Frankrike

1997
DNA visar: förälder till cabernet sauvignon och merlot

I glaset Hallon · Röda vinbär · Viol · Blyerts · Grön paprika

FRAMTIDEN

Växer snabbt i Argentina: 76 hektar 1990, 1 937 hektar 2024. Mest i Uco Valley.

KURIOSA

Baskiska namnet Achéria betyder räven. På fredag, 4 december, är det cabernet franc-dagen.

VINKOLL

DRUVAN I GLAS 1

Vem har druckit Chinon?

Loires stora röda druva. Så skiljer sig glaset från en Loire-franc:

FRANKRIKE

Loire

Chinon, Bourgueil, Saumur-Champigny

Svalt klimat, kalk och grus

Lätt till medelfylligt: röda bär, blyerts, ibland grön paprika

I GLASET NU

Argentina

Uco Valley, högt upp mot Anderna

Mognare frukt, men kalla nätter ger fräschör

Planteringarna har mer än fördubblats på tio år

VI NUDDAR

Sydafrika

Under 1 % av vinodlingarna

Mest i Stellenbosch och Paarl, med Warwick och Raats som pionjärer

Oftast i Bordeauxblandningar, som i glas 6

HÄR VÄXER GLAS 1

Los Chacayes

Uco Valley, Mendoza · 1 300 meter över havet · La Coste de los Andes

FÖRDJUPNING

Vad gör höjden med druvan?

1	**Svalare luft**	Temperaturen sjunker med drygt en halv grad per hundra meter. På 1 300 meter blir det sju till åtta grader svalare än vid havet.
2	**Kalla nätter**	I Los Chacayes kan skillnaden mellan dag och natt bli 15 grader eller mer. Druvorna behåller syran.
3	**Starkare sol**	Tunnare luft släpper igenom mer UV-ljus. Druvorna skyddar sig med tjockare skal: mer färg och mer tannin.
4	**Stenig jord**	Floder från Anderna har lagt ut grus och rundade stenar. Marken dränerar snabbt och stockarna får kämpa.

VEM STÅR BAKOM GLAS 1?

Europa flyttar till Anderna

PROVENCE · NORR OM AIX

Château La Coste

Ägs sedan 2002 av irländske fastighets- och hotellentreprenören Patrick McKillen.

Ekologiska viner, mest kända för rosé, och en skulpturpark med byggnader av Tadao Ando, Renzo Piano och Frank Gehry.

2010 köpte han mark i Mendoza: i dag 700 hektar i tre lägen, upp till 1 700 meter.

1959	Moët & Chandon bygger Chandon i Mendoza, husets första bas utanför Frankrike.
1992	Holländska Salentein planterar i Uco Valley.
1996	Bröderna Lurton från Bordeaux väljer Los Chacayes.
1999	Cheval Blanc och Terrazas startar Cheval des Andes.
2002	Michel Rolland och sju Bordeauxfamiljer: första Clos de los Siete.
2010	Château La Coste kommer till Mendoza.

Varför?

Plats och mark · Friare regler · Lägre kostnader · Höjd och klimat · Nya marknader · Kärlek till Anderna

VINKOLL

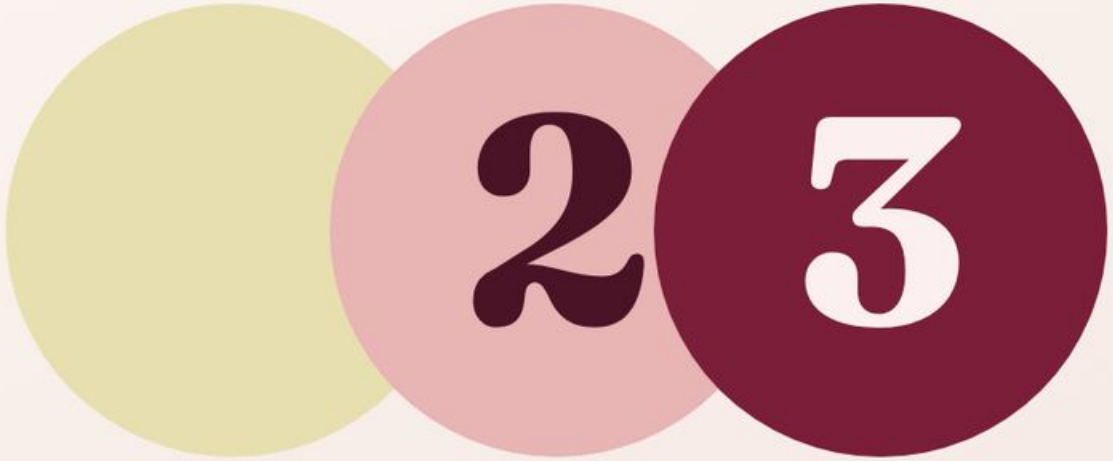

GLAS 2 OCH 3

Titta · Dofta · Smaka

Två viner från samma gård. Vilket är dyrast?

GLAS 2 · ARGENTINA · MALBEC

Las Moras Paz Malbec 2024

Finca Las Moras · Valle de Pedernal, San Juan

139 kr | nr 7649301 | Beställningsvara

Paz betyder fred. Etiketten kallar det ett vin som vill ha tid för att njutas.

DRUVA
100 % malbec

HÖJD
1 350 m, Pedernal

EK
15 mån i nya franska fat

ALKOHOL
14 %

2

VINKOLL

GLAS 3 · ARGENTINA · MALBECBLANDNING

Mora Negra 2021

Finca Las Moras · Pedernal och Tulum, San Juan

220 kr | nr 7227801 | Beställningsvara

Gårdens Gran Vino, enligt Las Moras San Juans första premiumvin. Namnet betyder svart mullbär.

DRUVOR
70 % malbec, 30 % bonarda

HÖJD
650–1 350 m

EK
15 mån, nya amerikanska och franska fat

ALKOHOL
14,5 %

3

VINKOLL

PRODUCENTEN BAKOM GLAS 2 OCH 3

Finca Las Moras: en gård, tre dalar

Grundad 1993 i San Juan, Argentinas näst största vinprovins, med vinodlingsforskaren Richard Smart som rådgivare.

Varför två dalar i glas 3? Varma Tulum ger mogen, rund frukt. Svala Pedernal ger syra och struktur. Tillsammans blir det balans.

650 m
Tulum · varmast
glas 3

950 m
Zonda · mitten

1 350 m
Pedernal · svalast
glas 2 och 3

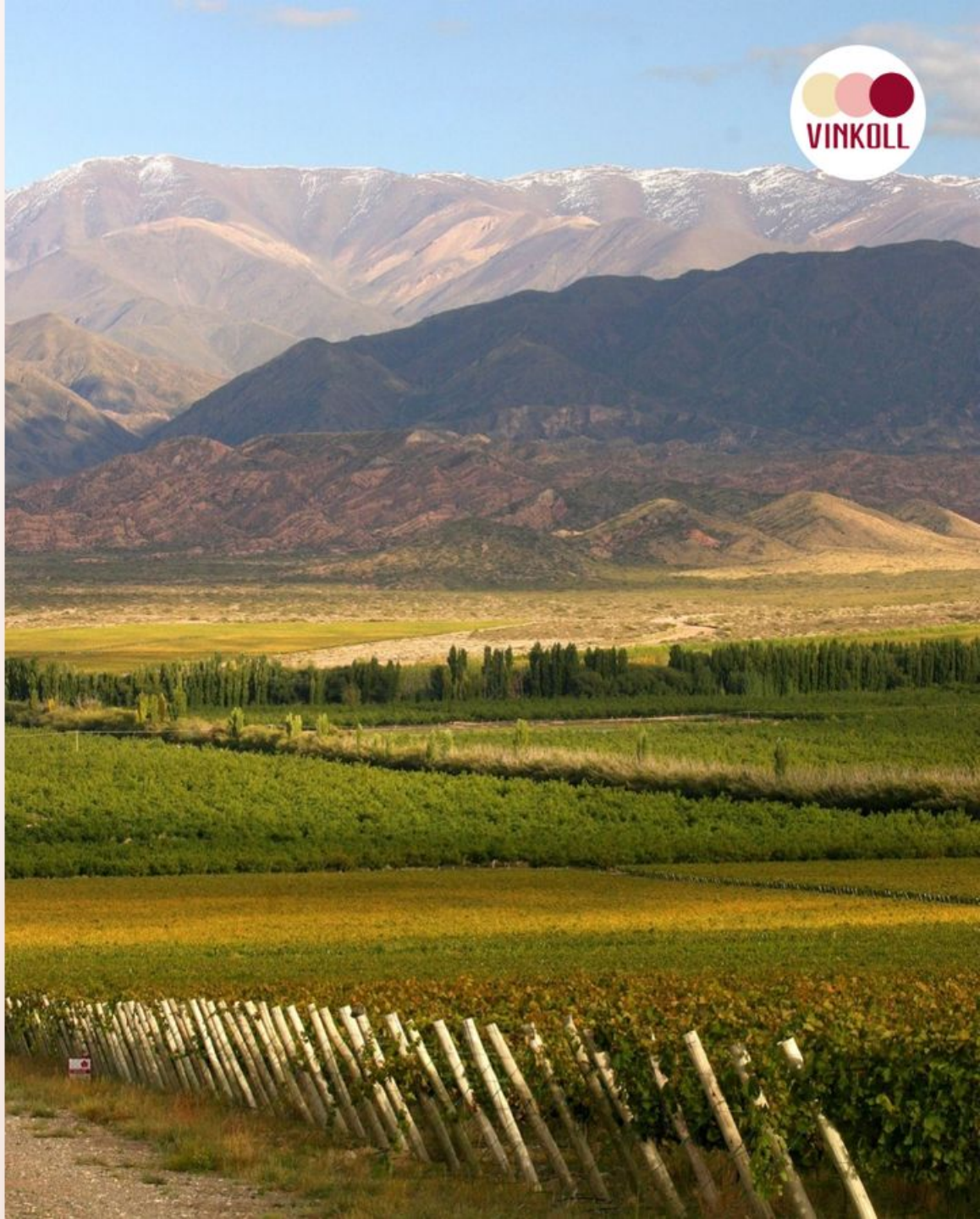

MARKEN I GLASET · ARGENTINA

Flodsten mot urtida havsbotten

LOS CHACAYES · GLAS 1

Sten och grus från Anderna

En alluvialkon: floderna har fört ner sand och hårda, rundslipade stenar från bergen.

Mager jord ger små druvor och låg skörd.

Typiskt för läget: fasta tanniner och hög syra.

PEDERNAL · GLAS 2 OCH 3

Kalk från ett urhav

Kalkrik jord från en havsbotten, omkring 480 miljoner år gammal, med kantiga stenar.

Ovanligt i Argentina, där vinjorden mest är flodavlagringar.

Typiskt för läget: finkornig tannin och friskhet, enligt odlarna.

Jorden ger riktningen. Vinmakaren avgör hur mycket som hamnar i glaset.

VINKOLL

GLAS 2 MOT GLAS 3

Vad skiljer dem åt?

Samma gård, lika lång tid på ek. Det billigare vinet är det högst odlade.

Paz Malbec 2024 · 139 kr		Mora Negra 2021 · 220 kr
100 % malbec	DRUVOR	70 % malbec, 30 % bonarda
Pedernal, 1 350 m, kalkrik jord	LÄGE	Pedernal och varma Tulum
Nya franska fat	EK	Nya amerikanska och franska fat

LETA EFTER I GLAS 2

Mogen plommon, rostat kaffe och choklad. Friskhet från höjden.

LETA EFTER I GLAS 3

Mogna bär, vanilj, söt krydda och rök. Rundare och sammetslen.

DRUVAN I GLAS 2 OCH 3

Malbec: druvan Argentina gjorde till sin

Vad tänker ni på när ni hör malbec?

47 000
hektar malbec i Argentina, 2024

42 %
av landets blå druvor

85 %
av landets malbec växer i Mendoza

3 av 4
malbecstockar i världen står i Argentina

MALBEC I GLASET

Plommon, björnbär, viol och kakao. Mjuka tanniner och generös frukt, med fräschör från höjden.

OCH BONARDAN I GLAS 3?

Argentinas näst största blå druva. Egentligen douce noir från Savojen, inte italiensk bonarda. Mjuk och mörkfruktig.

MALBEC HEMMA · SYDVÄSTRA FRANKRIKE

Cahors

NAMN

Côt. Kallades förr ”det svarta vinet” för sin färg.

JORD

Kalkplatå och grusterrasser längs floden Lot

STIL

Mer tannin och syra, stramare och mer rustik

SMAK

Plommon, björnbär, kött och jord

MALBEC BORTA · ANDERNA

Argentina

NAMN

Malbec, landets flaggdruva

JORD

Mest steniga flodavlagringar, i Pedernal kalk

STIL

Sammetslen, mer frukt och rundare tannin

SMAK

Mogen plommon, björnbär, viol, ofta vanilj från ek

Källor: The Wine Society, Wine Folly, Decanter

MALBEC

Varför försvann malbec från Bordeaux?

1800-tal

Bordeaux. Malbec är en viktig del av Bordeauxvinerna.

1853

Mendoza. Fransmannen Michel Aimé Pouget tar med druvan till Argentina.

1870-tal

Vinlusen. Frankrikes vingårdar slås ut, och malbec planteras sparsamt igen.

1956

Frosten. Bordeaux planterar om med merlot och cabernet.

Idag

Cahors höll fast. Argentina tog över.

Varför så sårbar? Malbec är känslig för frost, mögel och dålig fruktsättning. De stora bären gav lätt tunna viner i Bordeaux svala och regniga klimat.

MALBEC

Och nu: på väg hem igen?

Malbec mognar lätt där det är varmt. När Europa blir varmare får druvan en ny chans.

Bordeaux

Planteringarna har långsamt börjat öka igen, för färgen och kryddigheten den ger blandningen.

Klimatet

2021 godkände Bordeaux sex nya druvsorter för att möta ett varmare och mer oberäkneligt klimat.

Nya länder

Pionjärer provar malbec i Tyskland, Schweiz och Österrike.

Dricker vi Bordeaux med mer malbec om tio år?

VINKOLL

VI BYTER KONTINENT

Sydafrika

Från Andernas höjder till havet vid Kap. Samma breddgrad, helt andra förutsättningar.

Stellenbosch

34° S

REPETITION

Samma breddgrad, två lösningar

ARGENTINA · MENDOZA, CA 33° SYD

Höjd

Värmen löses genom att klättra uppåt. På 1 000 till 1 500 meter blir nätterna kalla och syran stannar kvar.

SYDAFRIKA · STELLENBOSCH, CA 34° SYD

Hav

Värmen löses av havet. Kalla Benguelaströmmen och sydostvinden Cape Doctor svalkar vingårdarna.

Lika långt från ekvatorn som Marocko, fast åt söder.
Utan höjd eller hav vore det för varmt.

SYDAFRIKA

Över 360 år av vin vid Kap

1652

Holländska Ostindiska kompaniet grundar en station vid Kap.

1659

Första vinet pressas, fyra år efter de första planteringarna.

1685

Guvernör Simon van der Stel anlägger Constantia.

1688

Franska hugenotter slår sig ner i Franschhoek.

1994

Apartheid upphör och exporten tar fart.

”I dag, Gud vare lovad, pressades för första gången vin av Kapdruvor.”

Jan van Riebeeck i sin dagbok, 2 februari 1659

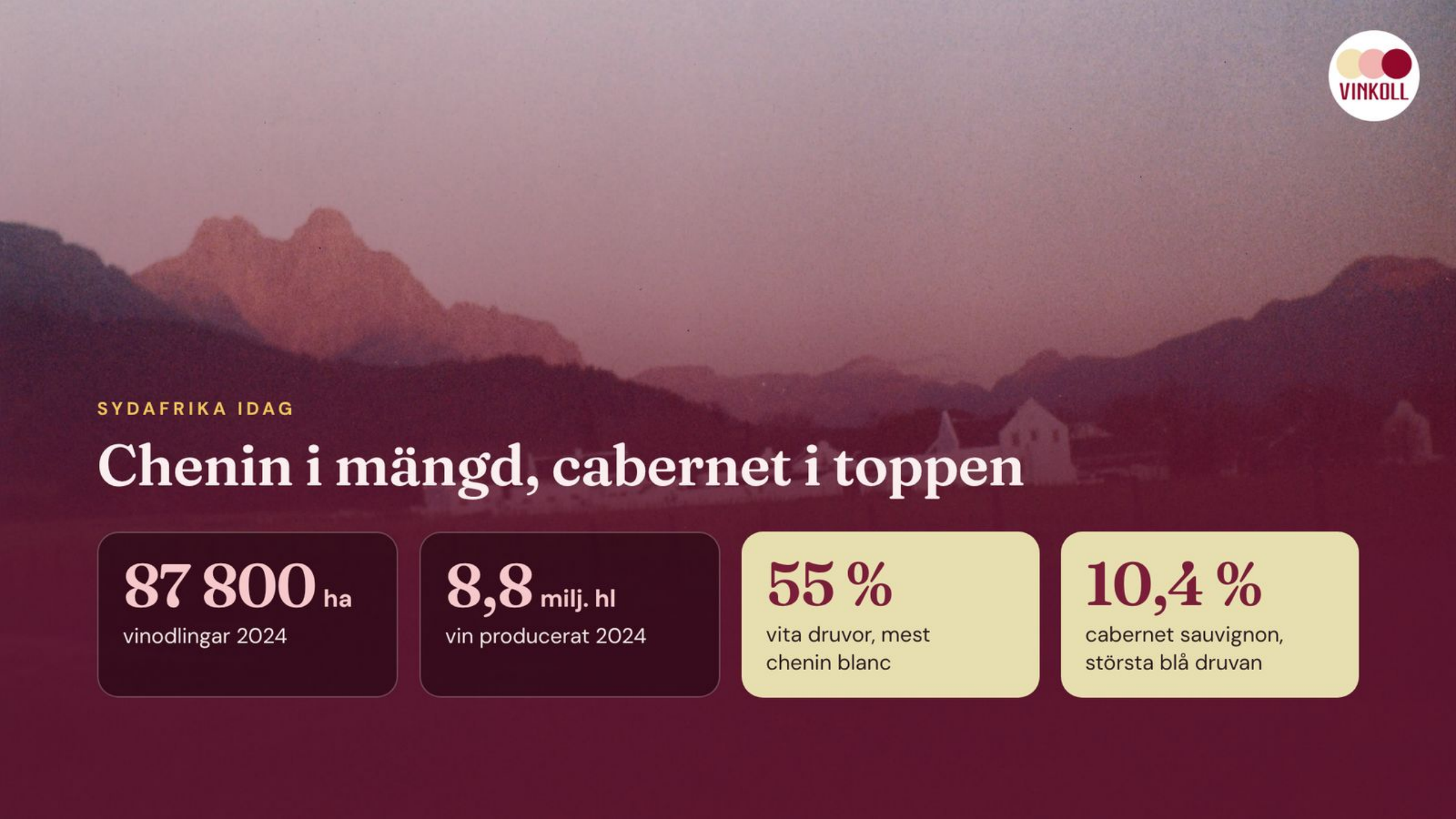

SYDAFRIKA IDAG

Chenin i mängd, cabernet i toppen

87 800 ha
vinodlingar 2024

8,8 milj. hl
vin producerat 2024

55 %
vita druvor, mest chenin blanc

10,4 %
cabernet sauvignon, största blå druvan

STELLENBOSCH

Cabernetens hemadress

1679
Grundad av Simon van der Stel. Sydafrikas näst äldsta stad, ”ekarnas stad”.

Cabernet
Landets mest kända vindistrikt, med cabernet sauvignon som signum.

Granit
Sluttningar som Helderberg och Simonsberg ger granitjord och höjd.

Havsbris
Eftermiddagsbrisen från False Bay svalkar vingårdarna.

MARKEN I GLASET · STELLENBOSCH

Granit, skiffer och sandsten

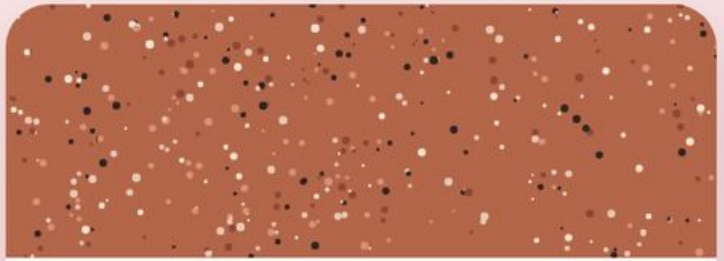

BERGENS FOT · 150–400 M

Granit

Rödbrun, grusig jord på sluttningarna av bland annat Helderberg och Simonsberg. Dränerar väl.

I glaset: glas 5 växer här, på lerig alv som håller fukt.

DE LÅGA KULLARNA

Skiffer

Malmesburyskiffer, Kapets äldsta berggrund, över 800 miljoner år. Finare jord som håller mer vatten.

I glaset: glas 4 blandar granit och skiffer.

BERGSTOPPARNA

Sandsten

Table Mountain-sandsten bygger de branta bergen. Sandig, näringsfattig jord som håller lite vatten.

Därför: stockarna växer svagare och ger mindre skörd.

VINKOLL

GLAS 4 OCH 5

Titta · Dofta · Smaka

Samma gård igen. Känner du igen något från glas 1?

GLAS 4 · SYDAFRIKA · CABERNET SAUVIGNON

Spier Seaward Cabernet Sauvignon 2023

Spier · W.O. Coastal Region

159 kr | nr 7056801 | Beställningsvara

Seaward betyder mot havet. Druvorna kommer från flera svala vingårdar 6 till 20 km från kusten.

DRUVA
Cabernet sauvignon

JORD
Granit och skiffer

EK
14 mån, mest begagnade fat

ALKOHOL
14 %

4

VINKOLL

GLAS 5 · SYDAFRIKA · CABERNET SAUVIGNON

Spier 21 Gables Cabernet Sauvignon 2020

Spier · Helderberg, Stellenbosch

359 kr | nr 7056901 | Beställningsvara

En enda vingård på Helderbergs västsluttning, 250 till 280 meter upp och 7 km från False Bay.

DRUVA
100 % cabernet sauvignon

JORD
Vittrad granit på lerig alv

EK
26 mån, 70 % nya franska fat

ALKOHOL
14 %

5

VINKOLL

KURIOSA · GLAS 5

Varför heter det 21 Gables?

21 kapholländska gavlar på Spier. Fler än på någon annan gård i Sydafrika, och alla restaurerade.

Var?	Mitt på fasaden, ovanför entrén. Kännetecknet för kapholländsk stil.
När?	1700-talet. Den äldsta daterade gaveln som finns kvar är från 1756.
Varför?	Husen var först enkla. Gavlarna kom när andra och tredje generationen nybyggare fick råd.

GLAS 4 MOT GLAS 5

Vad skiljer dem åt?

Samma druva och samma gård. Skillnaden sitter i läge, ek och tid.

	Seaward 2023 · 159 kr		21 Gables 2020 · 359 kr
Flera vingårdar, 6–20 km från havet		LÄGE	En sluttning på Helderberg, 7 km från False Bay
Granit och skiffer		JORD	Vittrad granit på lerig alv
14 mån, mest begagnade fat		EK	26 mån, 70 % nya franska fat
2023, ungt		ÅLDER	2020, tre år mer i flaska

LETA EFTER I GLAS 4

Röda och svarta bär med ceder. Frukten först, friskt och direkt.

LETA EFTER I GLAS 5

Cassis, viol, ceder och blyerts. Fastare, längre och mer ek.

BAKOM GLAS 4 OCH 5

Spier: en av Stellenboschs första gårdar

1692 Guvernör Simon van der Stel ger Arnoud Jansz gårdens första lagfart.

Äldst Sydafrikas äldsta daterade vinkällare ligger på gården.

21 kapholländska gavlar, fler än på någon annan gård i landet. Därav 21 Gables.

1993 Familjen Enthoven tar över och satsar på regenerativt jordbruk.

VINKOLL

DRUVAN I GLAS 4, 5 OCH 6

Vilka är cabernet sauvignons föräldrar?

Korsningen skedde troligen i Bordeaux på 1600-talet. DNA-forskare i Kalifornien bevisade släktskapet 1997.

Svarta vinbär, ceder och mynta, med åren tobak och läder.

DRUVAN I GLAS 4, 5 OCH 6

Cabernet i Sydafrika

9 100 ha
cabernet sauvignon, 10,4 % av landets vingårdar

Nr 1
landets mest planterade blå druva

1 av 5
av Stellenboschs vingårdar är cabernet

URSPRUNGET

Bordeaux

Svalt atlantiskt klimat. Mognar sent och blandas nästan alltid med merlot. Ceder, grafit och stram tannin, ibland gröna toner.

NYA HEMMET

Stellenbosch

Medelhavsklimat med havsbris. Mognar säkrare. Mognare mörk frukt och saftigare tannin, men med Bordeaux-lik struktur.

Spiers källarmästare Johan Jordaan: en brygga mellan gamla och nya världen.

TVÅ PAR, TVÅ PRISLAPPAR

Vad betalar man för?

VINKOLL

FINCA LAS MORAS

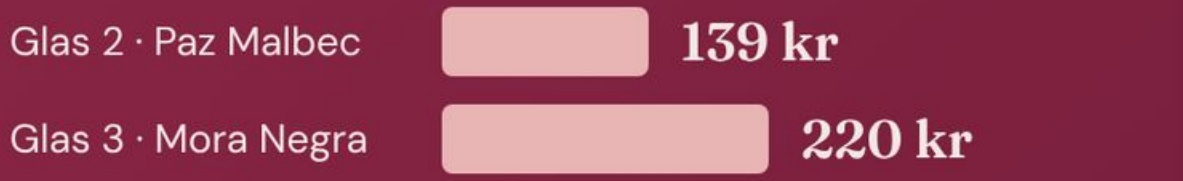

SPIER

Var skillnaden värd pengarna?

Det här kostar

Inte bara ett dyrare vin: hantverk, tid och risk.

Läget	Bättre sluttningar och höjd. Dyrare mark, svårare att odla.
Mindre skörd	Färre druvor per stock ger mer smak, men färre flaskor.
Handarbete	Handplockning och noggrann sortering.
Ny ek	Ett nytt franskt fat räcker till cirka 300 flaskor.
Tid	Två år på fat och år i flaska innan vinet säljs.

VINKOLL

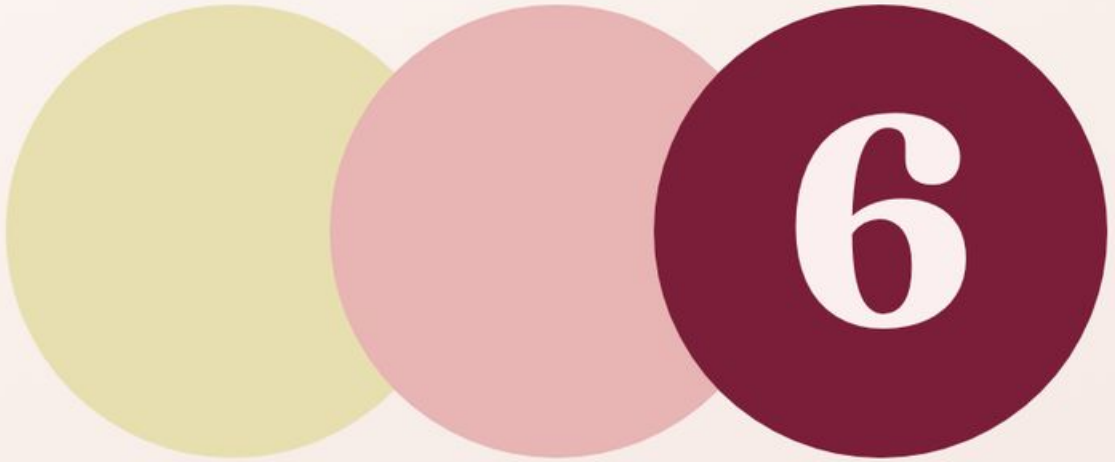

GLAS 6

Titta · Dofta · Smaka

Kvällens sista. Hur många druvor hittar du?

GLAS 6 · SYDAFRIKA · BORDEAUXBLANDNING

Nederburg The Brewmaster 2021

Nederburg · Heritage Heroes · Coastal Region

239 kr | nr 7298601 | Beställningsvara

En hyllning till Johann Graue, bryggmästaren som köpte Nederburg 1937. Varje druva görs för sig och blandas sedan.

DRUVOR
Fem Bordeauxdruvor

CABERNET SAUVIGNON
59 %

ALKOHOL
14 %

URSPRUNG
Coastal Region, Western Cape

6

VINKOLL

DRUVORNA I GLAS 6

Hela kvällen i ett glas

Bordeauxblandningen: varje druva gör sitt jobb.

59 %

Cabernet sauvignon

struktur och tannin

glas 4 och 5

13 %

Merlot

mjukhet och rund frukt

ny i kväll

12 %

Petit verdot

färg och krydda

ny i kväll

8 %

Cabernet franc

doft och örtighet

glas 1

8 %

Malbec

frukt och färg

glas 2 och 3

FÖRDJUPNING

Bryggmästaren som förändrade Kapvinet

1791 Philippus Wolvaart får gården i Paarl och döper den till Nederburg.

1937 Johann Graue, bryggeriman från Bremen, köper Nederburg.

1956 Tysken Günter Brözel blir vinmakare. Han stannar i 33 år.

1969 Brözel gör Sydafrikas första ädelrötevin, Edelkeur. Det var för sött för lagen, så lagen ändrades.

Det Graue förde in

Klonselektion: han valde ut de bästa stockarna och förökade dem.

Kall jäsning: bland de första i Sydafrika med temperaturstyrd jäsning.

Credo: bra vin börjar med bra druvor.

VINKOLL

SAMMANFATTNING

Kvällens resa: sex glas, två kontinenter

Glas 2–6 är beställningsvaror på Systembolaget.

1. **Andillian Cabernet Franc**
   Argentina · Los Chacayes
   Privatimport, 129 kr

2. **Las Moras Paz Malbec 2024**
   Argentina · San Juan
   139 kr · nr 7649301

3. **Mora Negra 2021**
   Argentina · San Juan
   220 kr · nr 7227801

4. **Spier Seaward Cabernet Sauvignon 2023**
   Sydafrika · Coastal Region
   159 kr · nr 7056801

5. **Spier 21 Gables Cabernet Sauvignon 2020**
   Sydafrika · Stellenbosch
   359 kr · nr 7056901

6. **Nederburg The Brewmaster 2021**
   Sydafrika · Coastal Region
   239 kr · nr 7298601

VINKOLL

OMRÖSTNING

Rösta fram kvällens favorit

Handuppräckning, en röst per person. Vi tar glas för glas.

1	2	3	4	5	6
Andillian Argentina	**Paz Malbec** Argentina	**Mora Negra** Argentina	**Seaward** Sydafrika	**21 Gables** Sydafrika	**Brewmaster** Sydafrika

Vann Anderna eller Kap?

Tack, Bollnäs!

Sex glas, två kontinenter och tre druvor från Bordeaux som hittat nya hem.

Skanna för vinlistan

Kvällens sex viner och var du köper dem, presentationen att ladda ner och bilder från kvällen.

vinkoll.se/bollnas

MUNSKÄNKARNA